

مدارس نمونه دولتی

شکوه قوانینی*

اشاره

رشد اقتصادی و توسعه‌ی اجتماعی - فرهنگی یک جامعه مستلزم استفاده‌ی بهینه از منابع طبیعی، سرمایه و نیروی انسانی کارآمد و ایجاد فرصت‌های آموزشی برای همه‌ی اقشار جامعه است. در جوامع گوناگون بیش‌ترین نقش در این زمینه بر عهده‌ی مدارس است که باید محیطی باشند که موجب پرورش فکر، شکوفایی اندیشه و آماده شدن دانش‌آموزان برای زندگی شوند.

با این رویکرد و در راستای تحقق عدالت آموزشی به‌ویژه در مناطق محروم روستایی، نظام آموزش و پرورش کشور با اجرای برنامه‌ها و طرح‌های گوناگون از جمله تأسیس و توسعه‌ی مدارس راهنمایی شبانه‌روزی و نمونه دولتی زمینه‌ی جذب و ادامه‌ی تحصیل تعداد زیادی از دانش‌آموزان مناطق محروم را فراهم آورده است که در این مقاله شرح مختصری از اهداف و برنامه‌ها و فعالیت‌های مدارس راهنمایی تحصیلی نمونه دولتی ارائه می‌شود.

مدارس نمونه دولتی به منظور رفع نیازهای آموزشی و ارائه‌ی خدمات آموزشی و پرورشی به فرزندان مستعد اقشار محروم جامعه‌ی پراکنده‌ی شهری و روستایی که امکان دسترسی به آموزش مناسب در محل سکونت ایشان مقدور نیست در سال تحصیلی ۶۴-۶۵ برابر اساس‌نامه‌ی مصوب سیصد و هشتاد و دومین جلسه‌ی شورای عالی تأسیس شد.

پذیرش دانش‌آموز در این مدارس از طریق برگزاری آزمون ورودی به صورت استانی و در قالب ۲ سهمیه‌ی شهری و روستایی صورت می‌گیرد. به منظور هم‌سان‌سازی سطح تحصیلی این دانش‌آموزان آموزش‌های خاصی در

آیین‌نامه‌ی اجرایی مدارس نمونه دولتی پیش‌بینی شده است.

سازمان و ساعات کار این مدارس مطابق دانشسراهای تربیت معلم (طبق ماده‌ی ۲۴ آیین‌نامه‌ی اجرایی این مدارس) است و علاوه بر ساعت‌های رسمی، ساعات خاصی به نام فعالیت‌های فوق برنامه‌ی آموزشی و پرورشی در آن پیش‌بینی شده که تشکیل کلاس‌ها برای همه‌ی مدارس نمونه دولتی الزامی^۱ و حداقل ساعت پیش‌بینی شده در هر هفته برای هر کلاس حداقل ۶ ساعت است. هم‌چنین برای نظارت مستمر بر امور آموزشی و تربیتی دانش‌آموزان دبیران راهنما پیش‌بینی شده که برای هر کلاس ۴ ساعت اختصاص می‌یابد که هدایت و نظارت بر طرح‌های مطالعاتی دانش‌آموزان را نیز عهده دارند و همه‌ی دانش‌آموزان ملزم به شرکت در طرح مطالعاتی متناسب با علاقه و استعداد خود هستند.

مدارس نمونه دولتی با عنایت به اهداف ذیل تأسیس و اداره می‌شوند:

۱. تقدم تزکیه بر تعلیم و اهتمام در تربیت اسلامی و پرورش معنوی دانش‌آموزان مستعد؛
۲. اختصاص امکانات ویژه اعم از تجهیزات، اعتبارات، فضای آموزشی، امکانات پرورشی و نیروی انسانی برای مناطق محروم؛
۳. تنظیم برنامه‌های ویژه‌ی آموزشی، پرورشی و تشکیل کلاس‌های فوق برنامه برای رشد و ارتقای کیفیت علمی و تربیتی دانش‌آموزان.

۴. ارزش‌یابی کمی و کیفی و مستمر از برنامه‌ها و عملکرد دانش‌آموزان، معلمان، مربیان، مدیران و سایر کارکنان مدارس نمونه برای تعمیم تجربیات موفق

این مدارس و ایجاد انگیزه‌ی تلاش، هم‌پاری و مشارکت به منظور تصحیح روش‌ها و بالا بردن سطح کیفی برنامه‌ها. ۵. تأسیس و توسعه‌ی مدارس نمونه‌ی شبانه‌روزی برای پذیرش دانش‌آموزان روستایی و مناطق محروم و تعدیل نسبت دانش‌آموزان دختر و پسر در مناطق محروم با توسعه و تأسیس مدارس نمونه‌ی دخترانه؛ در خصوص شرایط پذیرش دانش‌آموزان در آزمون نمونه دولتی علاوه بر نمره‌ی آزمون ورودی، معدل خردادماه سال پنجم ابتدایی نیز مؤثر است (طبق بند ۱ ماده‌ی ۸ اساس‌نامه‌ی این مدارس).

هم‌چنین از ضوابط ادامه‌ی تحصیل دانش‌آموزان این مدارس کسب معدل ۱۶ و نمرات بالای ۱۴ در کلیه‌ی دروس است و در صورتی که دانش‌آموزان در یک یا دو درس نمره‌ی زیر ۱۴ داشته باشند، باید در امتحانات شهریور ماه شرکت کنند و در عدم

کسب نمره‌ی ۱۴ به مدارس عادی هدایت خواهند شد. از سال تحصیلی ۶۵، که این مدارس فعالیت خود را با ۹ واحد آموزشی و ۴۳۷ دانش‌آموز آغاز کرده‌اند، اکنون طبق آمار سال ۸۶-۸۷ تعداد این مدارس بالغ بر ۳۹۹ واحد آموزشی و ۸۰۱۳۹ دانش‌آموز است که در سال‌های اخیر توجه خانواده‌ها به‌خصوص در مناطق محروم آموزشی به این مدارس افزایش چشم‌گیری یافته است. این مدارس از نظر آموزشی و پرورشی جایگاه ویژه‌ای دارند. تحقیق و پژوهش در آن اهمیت بالایی دارد و فعالیت‌های آزمایشگاهی و کارگاهی به‌صورت دانش‌آموز محور انجام می‌شود و مشارکت و فعالیت‌های گروهی دانش‌آموزان سطح مطلوبی دارد. این مدارس در رقابت با مدارس استعدادهای درخشان و غیرانتفاعی سطح بالایی دارد و موفقیت‌های قابل توجهی کسب کرده‌اند. متأسفانه به‌دلیل برخی مسائل اجرایی و عدم تحقق بعضی از مواد آیین‌نامه‌ی اجرایی در زمینه‌ی پرداخت اضافه‌کار، حق‌التدریس دبیران، کمک‌هزینه‌ی تحصیلی دانش‌آموزان و... مشکلاتی در مدارس راهنمایی نمونه دولتی به‌وجود آمده است و پی‌گیری‌های مستمری از سوی دفاتر ذیربط برای حل و فصل آن در حال انجام است که رفع آن می‌تواند در حفظ و استمرار کیفیت فرایندهای آموزشی و پرورشی این مدارس نقش به‌سزایی داشته باشد.

نظریات کارشناسی استان‌ها پیشنهاد شده و به شورای عالی آموزش و پرورش منعکس شده است و نیز پی‌گیری مستمر احیای برخی مواد آیین‌نامه‌ی اجرایی مدارس نمونه دولتی (مواد ۲۶، ۵۳ و...) که در حال حاضر اجرا نمی‌شود؛

۲. اعمال درجه‌بندی نیروی انسانی مفاد فصل سوم دستورالعمل اجرایی جدید مدارس شبانه‌روزی برای مدارس نمونه دولتی شبانه‌روزی در سیستم بکفا در نگارش ۸۶/۶۰؛

۳. برگزاری گردهمایی مدیران مدارس راهنمایی نمونه دولتی همراه با مدیران شبانه‌روزی در تابستان ۸۶؛

۴. برگزاری گردهمایی برای سرپرستان مدارس شبانه‌روزی نمونه دولتی در آذر و دی ماه ۸۶ همراه با سرپرستان مدارس شبانه‌روزی؛

۵. تهیه و ابلاغ دستورالعمل جدید طرح مطالعاتی مدارس نمونه دولتی راهنمایی با رویکرد اقدام‌پژوهی برای اجرا به استان‌ها در شهریورماه ۸۶، که گزارش عملکرد استان‌ها در حال بررسی بوده، تا ضمن تقدیر و اهدای جوایز به مجریان طرح‌های برتر، گزارش کشوری آن به‌صورت CD تهیه، تکثیر و برای توزیع در مدارس استان‌ها ارسال شود. ضمناً در سال جدید و سال‌های بعد نیز این طرح استمرار خواهد داشت.

۶. اجرای طرح ساماندهی برنامه‌ها و فعالیت‌های کیفی در مدارس راهنمایی نمونه دولتی در سه بخش طرح‌ها و برنامه‌های آموزشی و پرورشی، نیروی انسانی و فضا و تجهیزات که عملکرد سال ۸۶-۸۷ از استان‌ها گرفته شد، و نتایج بررسی به آن‌ها انعکاس داده شد و در سال

اهم فعالیت‌ها و برنامه‌هایی که در این مدارس اجرا شد یا در حال اجراست به شرح ذیل است:

۱. پی‌گیری بازنگری و اصلاحات پیشنهادی اساس نامه و آیین‌نامه‌ی اجرایی این مدارس که از سوی دفتر راهنمایی با اخذ

زیرنویس

* کارشناس مسئول برنامه‌ریزی مدارس شبانه‌روزی و نمونه دولتی، دفتر راهنمایی تحصیلی.

۱. در حال حاضر در شیوه‌نامه‌ی ساماندهی نیروی انسانی سال ۸۷-۸۸ ساعات فوق برنامه‌ی مدارس نمونه دولتی لحاظ نشده است که احیای آن در حال پی‌گیری است.